

ד'אנרים יהלודים - יחידה היברידית ללימוד פסולב

מזגת למורה

הרקע למיחית הז'אנרים

הז'אנר ומאפייניו

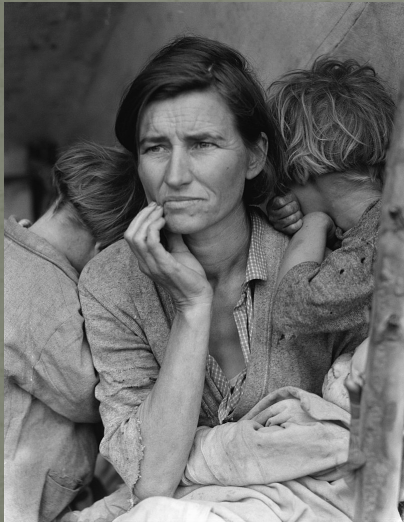
מערבון - הזגמת מאפייני הז'אנר - לימוד משולב

גנלסטר - חקירת מאפייני הז'אנר באופן עצמאי

יוזרים:
מרה שורש
דוד רות

הדקע לצפיחת הדיאברים

השפא הכאלי

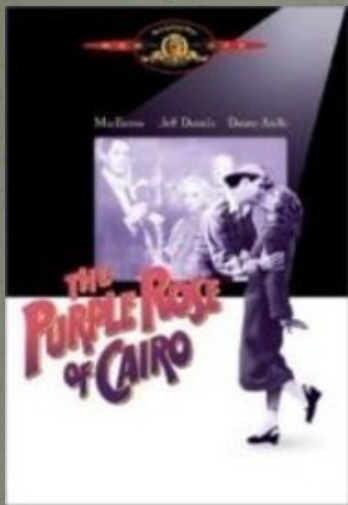

"השפא העצו"ל" היה המשבר הממושק והקשה ביותר בתולדות ארצות הברית השפא החל כבר באמצע שנת 1929 עם נפילת הבורסה ונמשך למעלה מעשור, עד כניסת ארה"ב למלחמת העולם השנייה.

השפא הכאלי העיס לשיאו בשנת 1933, עם צניחה של 60% בתוצר האומי העולמי.

ירידה של 80% בתוצר התעשייתי, אבטלה בלוגה של 25% ולמעלה מ-9000 פשיטות רגל של בנקים.

הדקע לצפיחת הדיאברים

שושנת קהיר הסלולה (וודי אלן, 1985)

שנות ה-30 בשיאן: הוליווד נוצצת מכוכבים, אך העולם האמיתי
בשפל כלכלי חמור. אין פלא שססיליה (מיה פארו) בוחרת
לברוח מהעלה מונק (בן איילון) הבטן, מהשזרה הקשה שלה
ומהמצאות, אל חשכת אולם הקולנוע, איפה שהחיים טובים
ויש איזו תקווה לאחר.

הדקע לצפיחת הדיאברים

למרות המשבר הכלכלי והמצאת הקול (1927) תעשיית הקולנוע בארה"ב בפריחה.
הסיבות לכך הן:

אירופה נמצאת בין שתי מלחמות עולם ולא פנויה לעשייה אומנותית עצמאית.
כולם צופים בסרטים אמריקאיים.

הזרמניה, לרוב, תעשיית הקולנוע משועבדת לתעמולה הנאצית.
הקולנוע כמדיום זול הופך לנצ'יש (בניגוד לתיאטרון)

אסקפיזם (to escape) - בריחה מהמצאות אל עולם הסרטים.

הדקע לצפיחת הדיאברים

רודפות הבצע (מרווין לירוי, 1933)

הקטע המוסיקלי "we're in the money..." כולוהר "יש לנו כסף ואנחנו

עשירות!" היה לאחד הקטעים היציגים בתקופת השפל הכלכלי. זה אחד

הקטעים האירונים ביותר שנראו אי פעם על בי הקולנוע

האמריקאי בללו הפער בין המצב הכלכלי לבין הדימוי.

את הסצנות המוסיקליות בו, המדהימות עד היום, עיצב הבמאי והכוראוגרף

באסבי ברקלי.

סרט זה סימל את תקופת השגשוג (תור הזהב) של הקולנוע האמריקאי.

הד'אנר ופאפייניד

ז'אנר, או בעברית "סוגה"
הוא סרט מטיפוס מסוים, אשר עלילתו מציינת לאוסף של כאלים, הידועים הן
ליוצרי הקולנוע והן לצופי הקולנוע.
הז'אנרים מתייחסים למאפיינים שונים של העלילה, כגון:
מקום התרחשות העלילה, סגנון קולנוע-ויזואלי, נושאים, ערכים, קהל יעד,
הקונפליקט הדרמטי ועוד.

הז'אנר ופאפייניז

מדוע סרטי ז'אנר התאימו למציאות שנים אלה?

ההרצה הרווחת היא של כאוס. קיים רצון להישקט על המוכר והידוע - נוסק תחושת ביטחון.

תפיסה חדשה למושג "Happy End". "הסוף השמח" מתחלף
ה"סוף הנכון", סוף בו הסדר שב על כנו.

סרטי הז'אנר זולים להפקה: אתרי צילום, תלבושות ואביזרים,
כתיבת תסריטים.

הדיאנר ופאפייניד

סרטי קולנוע מסווגים בזרק כאלל לפי הרקס העלילתי, אופי הסרט, הפורמט
הקולנוע ואלפי קהל היעד:

הרקס העלילתי מתייחס אלסביבה שבה העלילה מתרחשת (המיקום והזמן):
מערבון, גנלסטר, סרט היסטורי תקופתי, מדע בדיוני,
אופי הסרט מציינ את הטון הרגשי של העלילה:
פסולה, פשע, אימה, אסונות, פנטזיה, קומדיה רומנטית, מלודרמה
הפורמט הקולנועי מתייחס לעריכה הקולנועית או לאופן ההצגה:
אנימציה, בידייוני, תיעודי, לייב אקשן, מציאות מדומה ועוד.
קהל יעד מסווג - ילדים, מבוגרים, נשים, גברים, לכל המשפחה

הז'אנר ופאפייניז

שלושה רבדים אניתוח המאפיינים המובהקים של ז'אנר

סכמה

מוסכמה

איקונוולרפיה

הז'אנר ופאפייניז

שלושה רבדים אניתוח המאפיינים המובהקים בז'אנר המערבון

א. סכמה - המבנה הכולל:

הנושא, התקופה, המקום, הליבורים, הקונפליקט, המסר.

המבנה העלילתי - עיירה במצוקה וליבור המלע משום מקום כדי להצילה. טבע מול תרבות

ליבורים - גבר רבן, קאובוי אלל רכוש ואלל אישה, כריזמטי ואמיץ.

האישה - שתי נשים בניהן נקרע הליבור: הבלונדינית, המשכילה מהמזרח והסוררת הכהה, שהיא ידידת האמיתית לבסוף הליבור לא בוחר באל אחת מהן וממשיך אל משימתו הבאה.

הנבל - אינדיאני או אקדוחן מרושע, שמטרתו לפגוע בתושבי העיירה. נאבק הליבור ומפסיד או במאבק האחרון.

הד'אנר ופאפייניד

שלושה רבדים אניתוח המאפיינים המובהקים בז'אנר המערבון

ה. מוסכמה - סצנות חולדות במהע קלאנע טיפאסי.

לדולמה:

המכות במסבאה - פריצת הדלתות נפילות מולצמות מעבר לזלפק

הזו קרה - עירה מתרמקת בלונץ שוט, שני הליבורים מצולמים במרחקי

צילום מהפתוח ביותר (Ex.L.S) אסזור ביותר (Ex.C.U). הליבור שולף

אחרון ויורה ראשון. מבחן מהטיס המעיד על איפוק ושליטה עצמית

הליבור מתרמק לעבר השקיעה על סוסו כדי אחזור ולהציג עירה חדשה

בסרט הבא.

הז'אנר ופאפייניז

שלושה רבדים אניתוח המאפיינים המובהקים בז'אנר המערבון

ז. איקונוולרפיה - סמלים ואביזרים טיפוסיים

סוסים, אקדחים, כובע בוקרים, קולף מתלללל ועוד...

הד'אנר ופאפייניד

תרל"ו 1

צפו בקטע הדו קרה שלפניכם

בחרו אחד מהם וצ'למו צו קרה בצומה למה שראיתם.

הקפידו על המבע הקולנועי העולה מתכם
(צוויות מרחקים ואיקונוגראפיה)

בשיעור הבא תצ'לו את התצ'רים ונציון בהם.

הבערבו ופאפיינד

ניתוח כרונולוגי - ארבעה שלבים בהתפתחות הצ'אנר:

1. פרימיטיבי - הופעת ניצני הצ'אנר לראשונה.
2. קלאסי - התבססות הצ'אנר על פי מאפייניו המובהקים.
3. חתרני - חתירה / ביקורת על התקופה ועל כלי הצ'אנר.
4. פארוזי - התבוננות אירונית על ההווה והכאלים הישנים.

הפערבון ופאפייניד - השלב הפריצייבי

השלב הפרימיטיבי - ניצן הצ'אק

בזמאות ראשונות לסרטי הצ'אק מתחילות
להופיע, ומתחילות להתלבש המוסכמות של
הצ'אק

זהו עיצוב של ההתהוות והתלששות

המערבון הראשון: "שוד הרכבת העזר"ל"
סרט קולנוע אילם קצר משנת 1903
אותו כתב, הפיק וביים אדווין פורטר.

הפערבון ופאפייניד

תרגיל 2 - חלוקה לקבוצות עבורה
השאלה הפרימיטיבית - ניצני הצ'אק

צפון בסרט "שוד הרכבת הלבנה"

מתוך הרשימה הבאה, מצאו אילו מאפייני המערבון מופיעים כבר בסרט זה.

סוס / רעם מול טובים / מרצף מכונית משטרה / ריקודים בהר / שוד / קרב יריות / המסבאה-מוקד
חברתי בעירה / תחנת רכבת / תת מקלע / ניצחונם של האקדוחנים הטובים / מרצף / מלך דוד / אקדח

* שימו לב, ברשימה ישנם מאפיינים שלא שייכים למערבון הפרימיטיבי.

אחרי כל התמונה ובפאזל מיין את המאפיינים
אפי שלוש הרבדים: סכמה, מוסכמה ואיקונוגרפיה.

בדף הבא תמצאו את התשובה הנכונה

הפערבון ופאפייד

תרל"ז 2 - תשובה
השאלה הפרימיטיבית - ניצני הצ'אנר

סכמה: רעם מול אובים / ניצחונם של האקדוחנים האובים /
המסבאה - מקד חברתי בעירה

מוסכמה: קרה יריות / ריקודים / שוז / מרגל

איקונוולופיה: אקדח / סוס / רכבת

לא מהתקופה הפרימיטיבית מלן דוד / מרגל מכוניות משטרה /
תת מקלע

הפערבן דאפייניד - השלב הקלאסי

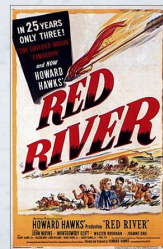
השלה הקלאסי - בתקופה זו משיעם מאפייני הצ'אנר, התוכנים והצורות
לשיאם, בשלושת הרבדים: סכמה, מוסכמה ואיקונוגרפיה.

"מרכבת הצואר" הוא מערבון אמריקאי משנת 1939
בהימיו של ג'ון פורד וביכובם של
קלייר טרבור וג'ון ויין.

"הנהר האדום" הוא מערבון בהימיו של הווארד הוקס,
שיצא לאקרנים בשנת 1948. ביכובם של ג'ון ויין, מונטגומרי
קליפט, וואלטר ברנ.

הפערבן ופאפיינד

השלה הקלאסי

קהל היעד המרכזי של המערבון היו גברים.
הם העריצו את הליבור שהיה אליף, כריזמטי ואהוב על הנשים.
כמו כן, מצאו נחמה בדמות שלא היו לה מחויבויות, לא כלפי רכוש ולא כלפי
בת זוג ומשפחה.
כל זאת בתקופה של גברים רבים היו מובטלים נפשית ופיזית בעקבות מלחמת
העולם השנייה ונדרשו לדאוג ולכלכל את משפחתם.
הנשים מצאו במערבונים דמויות להעריצה "גבר" שמציל את העירה,
האישה והמצב

הפערבן ופאפינד

השאלה הקלאסית

תרגיל 3

אמריקה משכתבת את ההיסטוריה

קראו על ההיסטוריה של האינדיאנים באנציקלופדיה אאוריקה.

מה עליה בעוראם של האינדיאנים עם הופעתו של האדם הלבן?

צפו ב-13 הדק' הראשונות מהסרט "הנהר האדום". כיצד מוצגים היחסים בין האינדיאנים והאדם הלבן בסרט?

לדעתכם, למה שכתב האדם הלבן את ההיסטוריה?

בשני הדפים הבאים נמצאות תשובות לשאלות אלה

הפעורבון ופאפייניד

תרל"ז 3 - תשובה
אמריקה משכתבת את ההיסטוריה

מה ע"ה בעוררם של האינדיאנים עם הופעתו של האדם האלבי?

בתחילת ההתיישבות האלבי באר"ב מנו האינדיאנים כ-10 מיליון איש. במהלך המלחמה שניהלו עם המתיישבים, בהענה על אצמותיהם, נהרגו רבים מהם. במהלך המלחמה הצביקו האלבים רבים בשבטים האינדיאנים במחלות שונות שלא היו מחוסנים מהן. גם צמצום תחום מחייתם של האינדיאנים הביא להקטנת מספרם ולשינויים באורח חייהם. כל הצברים האלו הביאו כמעט להכחדה של השבטים האינדיאנים באר"ב על ידי האדם האלבי.

הפערבון ופאפיינד

תרל"ז 3 - תשובה
אמריקה משכתבת את ההיסטוריה

צפו ב-20 הדק' הראשונות מהסרט "הנהר האדום". כיצד מוצגים
הפערים התרבותיים בין האינדיאנים לאדם הלבן בסרט?

האינדיאנים מוצגים כצמחיות פרימיטיביות ואלימות הם קוראים בקולות של חיות, ערומים למחצה, מליחים מאחורי
שיחים כהעלי חיים המצוקים אל טרפס. הם מליצים בקבוצות לצוללות כמו להקות של זאבים (נכון גם לגבי
הקולות). נוהלים באלימות שורפים, שודדים ולוצים את רכושם של הלבנים.

למרות כל זאת, האדם הלבן הבודד היחיד מנצח בקרב וטוען את זכותו על האדמה: "לאן שלא ילכו הם יהיו
על האדמה שלי". "האדמה שלי, כאן אני נשאר".

למה לדעתכם שכתב האדם הלבן את ההיסטוריה?

להצדיק את זכותו על האדמה, להכשיר את מעשי ההרג כגזר האינדיאנים ולהשליט את התפיסה הקפיטליסטית
האמריקאית המצדיקה כל מעשה כיבוש לצורך עושר אישי ופיתוח כלכלי.

הפערבן ופאפיינד - השלב החתרני

השלב החתרני - לאחר מלחמת העולם השנייה והתפתחות המודרניזם בקולנוע,
חל שינוי גם במבנה הצ'אנר הקלאסי.
החייילים שחזרו מהמלחמה והנשים שמעמזן עליה, דחו את האסקפיזם ונמשכו
לתכנים אלימים ומציאותיים יותר, הדימויות הפכו מורכבות ו"עלולות", נוצר
טשטוש גבולות בין טוב לרע, הופיעו נשים חזקות יותר וכו'.
הסרטים בתקופה זו חותרים / מבקרים את מאפיין הצ'אנר והתקופה.

הפעורבון ופאפיינד

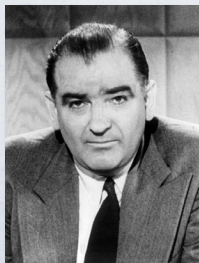
השלה החתרני

בצהרי היום / פרז זינמן 1952

זוהו סיפורו של שריף בעירה במערה ארה"ב, בשנות השבעים של המאה ה-19, הנלחם בכנופיות פושעים הבאה להורגו. אך בניגוד לסכמה של גיבור כריזמטי, הוא לא מצליח לסחוף אחריו את הציבור. הוא ננטש על ידי תושבי עירייתו ולא מקבל מהם סיוע. השריף בסרט מבוזר יותר, נשוי ובעל רכוש.

מערה זו כולל אלמנטים קולנועיים חדשניים לזמנו, והוא זכה לפרשנויות רבות, כאשר הפירוש הנפוץ הוא כי מבוזר בהתרסה פוליטית נגד בעיית האנטרקטואלים בחבריהם הנרדפים בחשד לקומוניזם בימי "ציד המכשפות" של הסנטור ג'וזף מקארתי.

ג'וזף מקארתי

הפערבון ופאפייניד

השאלה החתנית

תרע"ד 4

צפו בסרט הר ברוקבק של ההמאלי אנז' לי משנת 2005.
מדוע סרט זה משתייך לשאלה החתנית ואינו מערבון קלאסי?
נעזר מה חותם הסרט ומהי הביקורת בפניה מתריס?
נמקו תשובתכם ע"פ שלושת הרבדים.

בדף הבא נמצאת תשובה לשאלה

הפערבון ופאפינד

תרל"ד 4

תשובה:

הסרט "הר ברקוק" משתמש במאפיינים של ז'אנר המערבון.

מבחינה סבמית, הסרט מציג שני בוקרים הנדרשים להעביר עזר במקום למקום. על אף הדימיון עם המרכיב האיקונוגרפיה (לבוש הבוקרים, כובע, למשל) הרי שקיימים הבדלים רבים עם המערבון הקלאסי: עזר העללים מתחולל בעזר של כבשים. לבוקרים אין אקצזים אלא רובה אחז בו שניהם משתמשים. אך הם לא מצייחים להרול באמצעות אפילו לא ח"ה תעה. הבוקרים נופלים אפילו מהסוסה עליה הם רוכבים. הדימות העברית יוצאת חוצץ כעז עיזוב דימות העברית המערבון הקלאסי.

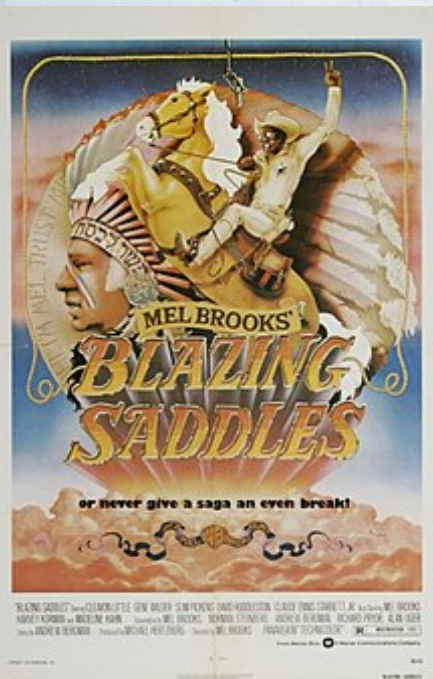
הערכים החברתיים פועלים כעז עיבורי הסרט. החברה לא מקבלת את הבוקרים הללו. ואפילו אנשי העירה הורלים את אחז העיבורים. הבוקרים נמלטים לממש את אהבתם זה לזה. הם מבקשים להתאחד במקום לשמור על הדימותם כפי שנוהל הבוקר הקלאסי. במבנה הסבמית. העיבור המערבון ראוי להערכה ואילו שניהם לא זוכים ליחס זה ואינם ישרים אלא נאלצים להסתיר את סודם.

בעז שהמערבונים חוזרים לסוף המאה ה-19, התקופה המתוארת בסרט זה מתרחשת בשנות השישים וקונפליקט ההתיישבות של האזים הלבן במערה של המערבון הקלאסי מומר בקונפליקט חדש של התעוררות לעזרית ופריחת תנועות המחאה של שנות השישים.

לסיכום באמצעות מסווה של מערבון, חותר הסרט תחת הדיק הישן ומביא עבר חדש למסק, מה שמאתגר אף את הצופים בן זמננו. בקבלה של עיבור הומו ואהבה בין עברים.

הפערבן ופאפייניד - השלב הפארודי

אוכפ'ס לווהט'ס הא סרט בהימאיו של מל ברוקס, משנת 1978.
הסרט הא פארודיה על סרטי המערבונים.
ערבוב בין מצ'אות לברידיון.

הפעורבן ופאפיינד

השריף הסרט - שחור...

הציף האנטיאנ דובר יידיש וואלאלט על הקשר שבין יהודים-
שחורים-אנטיאנים, שלושת קבוצות המיעוט הדחיות בארה"ב.

בסיום הסרט מסתבר כי העיירה כולה בנויה מקרטון, כפי
שהיה נהוג בסרטי הצ'אנר הקלאסיים, שצולמו באולפן, ונוצר
"ערהבה צ'אנרים", כאשר דמויות מסרטים שונים מתעלשות זו
בזו באולפן הצילום של הבמאי מאי ברוקס.

הפערבון ופאפינד

תרגיל 5
בחרו אחד מהאפשרויות

א. הביאו דולמא לאמערבון פארזי בסרט או בסדרת טלוויזיה והציגו אותו בפני הכיתה. לדולמה: הפילמות, ראנל, סרטיו של טרטינו, סרטי האחים כהן ועוד

ב. צפו בפרסומת הקרה על המילקי וצלמו בעצמכם הת"חסות פרודית לבו קרה קלאסי המבוסס על מאפיין הצ'אנר.

ד'אנדרים - עבודת סיכום

מערבון Vs גנלסטר

כעת, כשאנחנו כבר בוקרים מוסמכים, אפשר להחליף כובעים
במלגעות, מלפייס הנעליים מצוחצחות, רובים במכונות יר"ה,
ארצות מהסוסים ולעלות על מכונות שחורות מהריקות ולשטות
בעקבות ז'אנר חדש ומרתק לא פחות.....
הגנלסטר.

את הז'אנר החדש תלמדו באופן עצמאי.

די אנדרים - עבודת סיכום

אליכס לזפות במספר סרטים וקטעי סרטים

א. פני צלקת/ בריאן דה פאלמה, 1983

- סקוונס הפתיחה עד זק' 00:13:20

- סצנה במסעדה 02:07:00

- סקוונס הסיום מזק' 02:39:00

ז. חמים וטעים/ בילי וילדר, 1954

- סקוונס הפתיחה 25 זק' ראשונות (עד אפלייתן ארכבת)

- סקוונס הסיום מזק' 01:30:30

ז. הבאתי משוחזרים/ בריאן דה פאלמה, 1987

ה. אסרטים נוספים: <https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A1%D7%A8%D7%97%D7%9D%8E%D7%90%D7%A4%D7%99%D7%94>

ה. בוני וקלייז/ ארתור פן, 1967

- סצנת אימוני הירי והמפלג עם החוואי 00:13:40

- סצנת השוד הבנק 00:55:13

- סצנת סיום הסרט מזק' 01:43:40

ו. סדרות טלוויזיה: הסופרנוס, 1999

נרקוס, 2015 מלכת הזרוע, 2016

הבורר, 2007 מלכות, 2018

ד' אנרים - עבודת סיכום

לרשותכם המאמרים הבאים:

בן צור, בני: "ז'אנר וקולנוע ז'אנרי", הקומדיה הרומנטית האמריקנית (2014). עמ' 23-73.
וורשאו, רוברט: "הענצסטר כליבור טראזי" עולם בדים (1974) בעריכת הלזה קאר, עמ' 309-314.
וורשאו, רוברט: "ליבור המערבון" עולם בדים (1974) בעריכת הלזה קאר, עמ' 315-329.
קאר, הלזה: "ז'אנרי", ארשת לצבות (1995). עמ' 70-77.

פריצמן, עמי: "ענצסטרים רצחניים - הליבורים האהובים שליכם" Ynet 25.11.2016

https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4883857,00.html?utm_source=m.ynet.co.il&utm_medium=social&utm_campaign=whatsapp&utm_term=4883857

די אנדרים - עבודת סיכום

איקונולוגיה

מאלא את הטבלה והדגלנו באמצעות תמונות מהסרטים את הפריטים הבאים
שמאפיינים כל גיבור:

גיבור המערה / גיבור הנלסטר		
		כובע
		תלבושת
		נעליים
		כלי נשק
		כלי רכב
		הוסיפו פריט

ד'אנדרים - עבדות סיכום

מוסכמה

1. העתיקו את ההצרה למוסכמה כפי שהיא מופיעה במצגת שלמדתם

2. צפו בסצנות מתק הסרטים שברשימה המצורפת ובחרו סצנה אופיינית לזו קרה מתק המערבון ולקרה יריות מתק האנלסט.

3. ציינו את הדמיון ואת ההבדלים באופן שבו כל צ'אנר מתאר את המוסכמה.

די אנדרים - עבודת סיכום

סכמה

1. מהם ההבדלים בין זיבור המערבון לזיבור העלזסטר בהיבטים הבאים:

יום מול לילה, טבע מול עיר, יחיד/בודד מול קבוצה/מאפייה

מהי נקודת המוצא של כל זיבור? מאיפה הוא בא? מהי מטרתו?

מהי נקודת הסיום של כל זיבור? האם הוא מצליח להשיג את מטרתו? לאן הוא הולך/ מהו סופו?

מהם הערכים בהם מאמין כל זיבור?

די אנדרים - עבודת סיכום

2. במה דומים שני הליבורים (ליבור המערבון וליבור האנלסטרי)?

אלו תכונות דומות יש להם? מהו יחס הסביבה אליהם?

3. צפו בשתי הסצנות הבאות:

בוינ וקלייז / ארתור פן / 1967 (אימוני הירי והמפלג עם החוואי)

פן צלקת / בריאן דה פלמה, 1983 (הסצנה במסעדה)

כיצד ניתן, לדעתכם, להסביר את העובדה שליבור האנלסטרי, שהיה דמות שלילית ביסודו, היה אהוב על הקהל? איזה צורק הוא סיפק להם? ואם כן, מדוע היה עליו להיעש בסיום?

ד'אנדרים - עבודת סיכום

4. משימת בונס

צפו בסרט "הרוזנים"/ ג'ון לי הנקוק, 2019 (נטפליקס) המביא את סיפורם האמיתי של שני השוטרים שתפסו והרלו את הפושעים הנודעים בון פאקר וקלייז בארו.

במה שונה סרט זה מהסרט "בון וקלייז"? כיצד הסרט מציג את השאיפה שלנו לחזור לעולם עם גבולות ברורים של טוב ורע? מדוע הוא מתאים לסוף המאה העשרים ואחת?

העזרו במאמרים המוצגים בלוג העבודה וביקורות נוספות באינטרנט

לדוגמה: <http://www.dtown.co.il/articles/4527.html>